

Ontwerp-projectplan Waterwet

Aanleg vispassage stuw 211H Leijgraaf

1	AANLEG VISPASSAGE LEIJGRAAF	4
1.1	Aanleiding en doel	4
1.2	Ligging en begrenzing plangebied	5
1.3	Beschrijving van de waterstaatswerken (=gewenste situatie)	5
1.4	Effecten van het plan	6
1.5	Wijze waarop het werk zal worden uitgevoerd	7
1.6	Beschrijving van de te treffen voorzieningen, gericht op het ongedaan maken of beperken van nadelige gevolgen.	7
1.7	Legger, beheer en onderhoud	8
1.8	Afstemming	9
2	VERANTWOORDING	10
2.1	Verantwoording op basis van wet- en regelgeving	10
2.2	Verantwoording op basis van beleid	10
2.3	Benodigde vergunningen en meldingen	10
3	RECHTSBESCHERMING	11
	BIJLAGEN	12

LEESWIJZER

Het projectplan geeft invulling aan artikel 5.4 van de Waterwet voor de aanleg of wijziging van een waterstaatswerk. Het projectplan “Aanleg vispassage stuw 211H Leijgraaf” bestaat uit drie delen. In hoofdstuk 1 wordt beschreven wat het waterschap gaat doen en hoe het werk wordt uitgevoerd. Hoofdstuk 2 geeft een toelichting op waarom dit werk wordt uitgevoerd. Dit deel is, met andere woorden, de onderbouwing van het plan. Hoofdstuk 3 geeft informatie over rechtsbescherming en procedures.

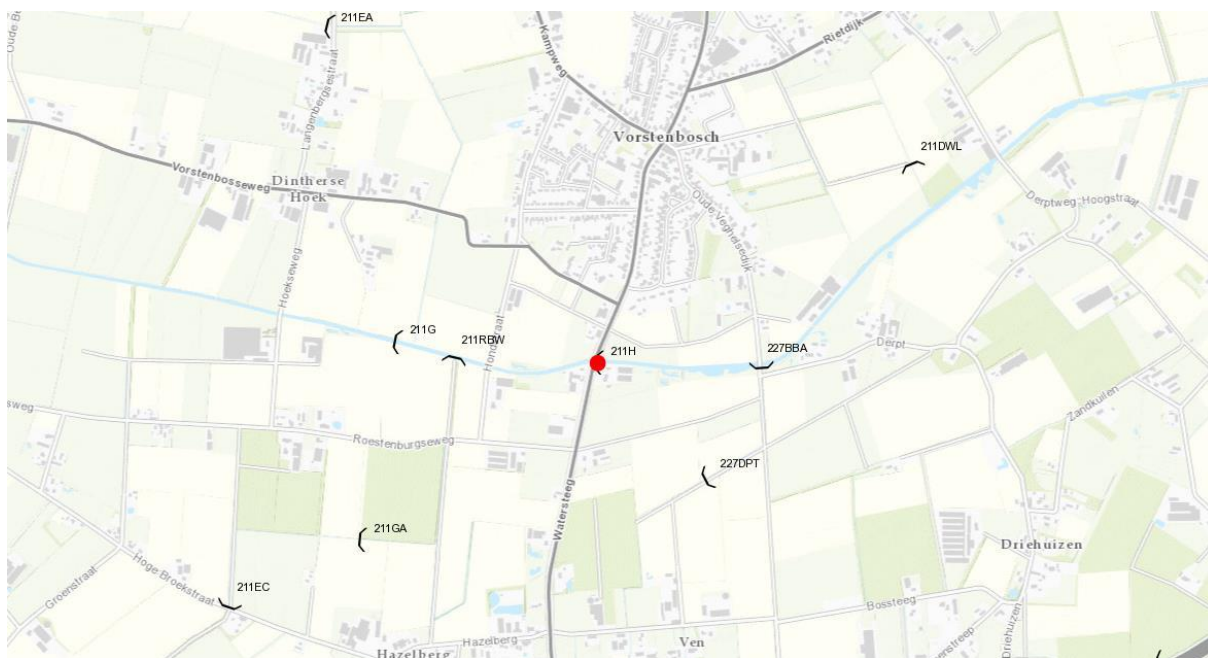
1 AANLEG VISPASSAGE LEIJGRAAF

Dit projectplan heeft betrekking op de aanleg van een innovatieve vispassage langs stuw 211H in de Leijgraaf, ter hoogte van de Watersteeg te Vorstenbosch.

1.1 Aanleiding en doel

Huidige situatie

Stuw 211H ligt nabij de Watersteeg te Vorstenbosch, net bovenstrooms daarvan. Het is een automatische bediende kantelstuw met een doorstroombreedte van 8,60 meter. De stuw ligt ingesloten tussen de weg (Watersteeg / Kerkstraat) en het fietspad, waardoor er zeer weinig ruimte beschikbaar is naast de stuw voor de aanleg van een vismigratievoorziening. Het peilverschil over de stuw varieert tussen 0,05 en 0,75 meter, waarbij een verschil groter dan 50 cm slechts uitzondering betreft. Voor het ontwerp van de vispassage wordt daarom een maatgevend peilverschil aangehouden van 0,5 meter.

Figuur 1. Ligging van stuw 211H in de Leijgraaf

Knelpunten in de huidige situatie

Eén van de taken van waterschap Aa en Maas is werken aan een gezond en natuurlijk watersysteem. Het waterschap wil voldoen aan de eisen die de Europese Kaderrichtlijn Water stelt, door maatregelen te treffen om de ecologische kwaliteit van wateren te vergroten. Eén van die maatregelen is het herstellen van vismigratieroutes door de aanleg van vispassages. Met name stuwen en gemalen vormen een onneembare barrière voor vissen die stroomopwaarts willen trekken. Om leefgebieden te ontsnipperen en vispopulaties weer met elkaar in contact te brengen, maakt het waterschap deze waterbouwkundige objecten weer vispasseerbaar.

Ook stuw 211H in de Leijgraaf is in de huidige situatie een obstakel voor vissen. Voor de gehele Leijgraaf geldt de ambitie om deze vrij optrekbaar te maken voor vissen, ten behoeve van een gezonde visstand en een goed functionerend natuurlijk systeem. Bij veel van de stuwen in de Leijgraaf zijn in de afgelopen jaren al vispassages aangelegd. Stuw 211H is één van de laatste stuwen in dit watersysteem die nog niet passeerbaar is voor vissen.

Doelstelling

De doelstelling van dit projectplan is het vispasseerbaar maken van stuw 211H. Gezien de technische uitdaging op deze locatie door de zeer beperkte beschikbare ruimte is gekozen voor een innovatief vispassage ontwerp om deze doelstelling te realiseren.

1.2 Ligging en begrenzing plangebied

De vispassage wordt aangelegd in de linkeroever van de Leijgraaf, ter hoogte van de stuw tussen de weg en het fietspad (zie afbeeldingen in figuur 2). De beschikbare ruimte hier is slechts een breedte van circa 4 meter in de berm tussen de Watersteeg en het fietspad.

Figuur 2. Detailweergave van de situatie ter plaatse van stuw 211H, met in rode contour weergegeven de beoogde locatie voor de aanleg van de vispassage (bron: Google Maps).

1.3 Beschrijving van de waterstaatswerken (=gewenste situatie)

Keuze type vispassage

Voor het vispasseerbaar maken van stuw 211H in de Leijgraaf zijn al diverse mogelijkheden verkend. De zeer beperkte ruimte vormt hierin een uitdaging. Lange tijd kon geen technische oplossing worden gevonden om op de huidige locatie van de stuw een vispassage in te passen. Tevens is overwogen de huidige stuw te verwijderen en een nieuwe stuw inclusief vispassage te bouwen bovenstrooms van de huidige locatie. Dit is echter een dure oplossing, mede gezien het forse formaat van de stuw.

In 2018 kwam een nieuw vispassage concept op de markt: de Smart Vislift. Door het ronde ontwerp van deze vispassage is deze in te passen in de ruimte van circa 4 meter tussen de weg en het fietspad. Na onderzoek is ervoor gekozen deze innovatieve vispassage te plaatsen bij stuw 211H. In figuur 3 is een visualisatie weergegeven van de Smart Vislift. Het specifieke inpassingsontwerp op de locatie bij stuw 211H in de Leijgraaf is opgenomen in bijlage 1.

Afmetingen en uitgangspunten

Het ontwerp principe van de Vislift is gebaseerd op een ronde vorm, waarbinnen zich een gedraaide trap bevindt via welke de vissen naar boven kunnen zwemmen. De constructie heeft een diameter van circa 3,20 meter en is circa 1,95 meter diep. Doordat deze echter wordt ingegraven in de grond is alleen de bovenkant en de besturingskast zichtbaar boven het maaiveld. De inzwemopening wordt middels een verlengde buis op de Leijgraaf aangesloten benedenstrooms van de stuwklep. Hetzelfde geldt voor de uitzwemopening aan de

bovenstroomse zijde van de stuw; deze buis zal onder het fietspad door worden gelegd. De B.O.B (binnenkant onderkant buis) van de inzwembuis is 7,20+ N.A.P. en van de uitzwembuis is 7,80+ N.A.P

Figuur 3. Visualisatie van de Smart Vislift. Links een impressie van de vorm en het binnenwerk, rechts de situering op de projectlocatie bij de Leijgraaf.

De Vislift wordt ontworpen als een gestandaardiseerd 3D Model en op basis daarvan gefabriceerd van gerecycled kunststof. De gehele productie vindt plaats in de fabriek, zodat de constructie alleen nog op locatie ingebouwd en geïnstalleerd hoeft te worden ('Plug & Play'). De vispassage wordt voorzien van zonnepanelen voor de benodigde energie voor de automatische besturing van de schuifafsluiter.

De Vislift voorziet verder in de volgende functies:

- Meet continu de waterstroom in de vispassage en past automatisch het inlaatdebiet aan om te allen tijde de gewenste stroomsnelheid te verkrijgen;
- Sluit automatisch de vispassage af in tijden van te weinig afvoer om het peilbeheer in de Leijgraaf te waarborgen;
- Verzamelt data over waterkwaliteit en monitort passerende vissen;
- Is op afstand te bedienen en uit te lezen.
- Doet voorspelling vooruit wanneer er een te verwachte slechte waterkwaliteit aan zit te komen.
- Werkt waterbesparend met een vissenloklicht om minder water te gebruiken voor de lokstroom.

1.4 Effecten van het plan

Bij de aanleg van vispassages worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- 1) De vispassage dient te functioneren (passeerbaar te zijn voor de doelsoorten) gedurende ten minste 90% van de tijd tijdens de migratieperiode (februari - juni);
- 2) De vispassage mag geen negatief effect hebben op het peilbeheer en watervoorziening ter plaatse, in dit geval in de Leijgraaf.

De vispassage zal daarom worden voorzien van een afsluiter, om in perioden van watertekort waterverlies via de vispassage te voorkomen. Op basis van bovenstaande uitgangspunten worden geen negatieve effecten van het plan voorzien.

Het beoogd effect van de aanleg van deze vispassage is uiteraard dat vissen de stuw kunnen passeren. Er bestaan verschillende typen vispassages, waarvan de werking inmiddels ruimschoots is bewezen. Gezien het innovatieve karakter van de Vislift die nu bij stuw 211H wordt aangelegd zal extra aandacht worden besteed aan de monitoring van de werking ervan, zodat desgewenste aanpassingen kunnen worden doorgevoerd om het

functioneren te verbeteren. Een automatisch monitoringssysteem is daarom geïntegreerd in het ontwerp van de Vislift. De eerste werking van de Smart Vislift heeft zich inmiddels al wel bewezen bij Waterschap Rivierenland.

1.5 Wijze waarop het werk zal worden uitgevoerd

Na vaststelling van het projectplan Waterwet wordt de vispassage aangelegd. De uitvoeringswerkzaamheden staan gepland voor de tweede helft van 2019.

De Vislift is een gestandaardiseerd ontwerp met vaste maatvoering en wordt volledig in de werkplaats geproduceerd, waardoor de plaatsing op locatie in principe een kwestie is van 'Plug & Play'. De Leijgraaf hoeft niet afgedamd te worden ten behoeve van de werkzaamheden. In het geval van de projectlocatie bij de Leijgraaf dienen echter wel enkele aanvullende constructieve werkzaamheden te worden uitgevoerd ter bescherming van de fundering van de naastgelegen brug, weg en fietspad. De gehele plaatsing neemt maximaal 4 dagen in beslag. Indien nodig zal bronnering worden toegepast gedurende de uitvoering, waarbij het bronneringswater zal worden geloosd op de Leijgraaf.

Op de projectlocatie liggen verschillende kabels en leidingen. Deze zijn nauwkeurig in kaart gebracht door ze te benaderen en de exacte locatie (x,y,z) in te meten. Op basis hiervan is het inpassingsontwerp van de Vislift gemaakt: op de locatie waar de Vislift komt, liggen geen kabels en leidingen.

Fietsers worden ten tijden van de werkzaamheden omgeleid naar het fietspad aan de andere zijde van de weg middels verkeersmaatregelen.

1.6 Beschrijving van de te treffen voorzieningen, gericht op het ongedaan maken of beperken van nadelige gevolgen.

Beperken nadelige gevolgen van het plan

Er zijn geen nadelige gevolgen van het plan voorzien, zoals toegelicht in paragraaf 1.4.

Beperken nadelige gevolgen van de uitvoering

Ter beperking van de nadelige gevolgen van het plan tijdens de uitvoering zijn de volgende maatregelen voorzien:

- Er wordt gewerkt volgens de gedragscode Flora en faunawet.
- Indien aan de orde zal er een omleidingsplan en bereikbaarheidsplan worden opgesteld ten behoeve van de uitvoering van het werk met in achtneming van de veiligheid voor de omgeving. Dit betreft met name tijdens transport en levering van de vispassage en hijswerkzaamheden op de projectlocatie.

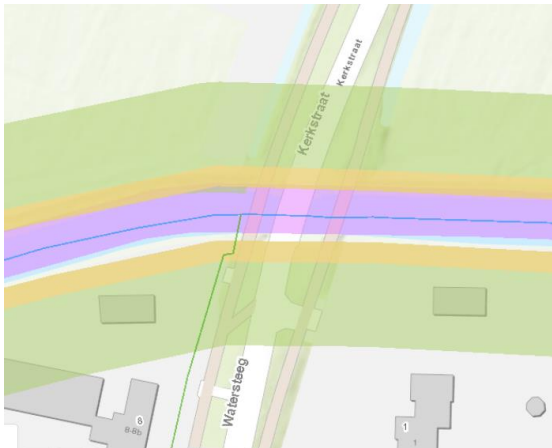
Financieel nadeel

Als gevolg van dit projectplan is geen financiële schade voorzien die de uitvoering van het project in de weg staat. Indien een belanghebbende ten gevolge van dit besluit toch schade lijdt of zal lijden, die redelijkerwijs niet of niet geheel te zijnen laste behoort te blijven en ten aanzien waarvan de vergoeding niet of niet voldoende anderszins is verzekerd, kan op grond van artikel 7.14 van de Waterwet een verzoek om schadevergoeding worden ingediend. Voor de wijze van indiening van een dergelijk verzoek en voor de procedure wordt verwezen naar de verordening schadevergoeding van het waterschap Aa en Maas.

1.7 Legger, beheer en onderhoud

Legger

De in dit projectplan beschreven vispassage wordt aangelegd in de beschermingszone en profiel van vrije ruimte van de Leijgraaf (zie figuur 4). Gezien de locatie tussen de weg en fietspad en het feit dat de taluds van de Leijgraaf hier volledig van beton zijn is bereikbaarheid voor maaiwerkzaamheden hier niet aan de orde. De aanleg van de vispassage geeft geen aanleiding tot aanpassing van de ligging en/of afmeting van het profiel van vrije ruimte en de beschermingszone.

Figuur 4. Beschermingszone en profiel van vrije ruimte langs de Leijgraaf

Met het kiezen van de voorliggende technische oplossing zijn tevens de eisen en wensen ten aanzien van Beheer & Onderhoud besproken (niet alleen de vispassage zelf, maar juist ook de relatie met de gehele waterloop). Het inpassen van de passage is hier allemaal op afgestemd.

Als gevolg van de in dit projectplan opgenomen maatregelen is aanpassing van de legger aan de orde. Na afloop van de werkzaamheden wordt de vispassage ingemeten en in de legger van het waterschap opgenomen. De legger beschrijft de eisen naar ligging, vorm, afmeting en constructie waaraan waterstaatswerken op grond van waterstaatskundige eisen moeten voldoen en heeft als zodanig geen rechtsgevolg. De legger volgt de waterstaatskundige besluitvorming, zoals de vaststelling van het onderhavige projectplan. Tegen deze vaststelling staat rechtsbescherming open (zie hoofdstuk 3 van dit plan). Dit wil overigens niet zeggen dat er geen sprake kan zijn van geringe, niet fundamentele, afwijkingen tussen het oorspronkelijke plan en de daadwerkelijke uitvoering van de maatregelen. De uiteindelijke maatvoering (dus na de revisiemeting) is bepalend voor de nieuwe legger.

Beheer en onderhoud

De stuw en vispassage worden beheerd en onderhouden door het waterschap.

Het beheer en onderhoud van de Vislift bestaat hoofdzakelijk uit periodieke controle en het ongedaan maken van verstoppingen. Wat betreft dit laatste signaleert de vispassage zelf indien sprake is van een verstopping (verschil tussen waterstroom de vispassage in en waterstroom de vispassage uit). Eerst zal de Smart Vislift zichzelf een reinigs-/spoelbeurt geven. Als dat niet werkt volgt een automatische melding aan de beheerder) waarna een automatische melding volgt aan de beheerder. Hiervoor wordt de vispassage aangesloten op het TMX systeem van het waterschap. De vispassage zal aan de bovenkant worden voorzien van een eenvoudig te openen toegangsluik met slot, zodat het binnenste bereikbaar is voor het verwijderen van vuil.

Aan de instroomzijde zal een afsluitconstructie worden aangebracht, zodat de vispassage in droge perioden en ten behoeve van onderhoud afgesloten kan worden. Ook dit doet de vispassage automatisch, op basis van

continue metingen van de beschikbare afvoer. Ofwel: de vispassage sluit zichzelf als er te weinig water is en opent weer zodra er weer voldoende afvoer is.

1.8 Afstemming

Aanliggende eigenaren zijn geïnformeerd over dit plan en waar nodig zijn afspraken gemaakt in verband met de uitvoering. Betrokkenen zullen verder worden geïnformeerd over de ter inzagelegging van het ontwerp-projectplan.

2 VERANTWOORDING

2.1 Verantwoording op basis van wet- en regelgeving

Waterwet

Als een waterschap een waterstaatswerk wil aanleggen of wijzigen, dient op grond artikel 5.4 Waterwet een projectplan te worden vastgesteld, met daarin een beschrijving van het werk en de wijze waarop dat zal worden uitgevoerd, dit inclusief een beschrijving van de voorzieningen om nadelige gevolgen van de uitvoering van het werk ongedaan te maken of te beperken (zie deel 1). Het werk dient bij te dragen aan de doelstellingen van de Waterwet waaronder voorkoming en waar nodig beperking van overstromingen, wateroverlast en waterschaarste, in samenhang met bescherming en verbetering van de chemische en ecologische kwaliteit van het watersysteem en vervulling van maatschappelijke functies door watersystemen (artikel 2.1). Onderhavig projectplan voldoet aan de hierboven genoemde vereisten.

Europese Kaderrichtlijn Water (KRW)

De Kaderrichtlijn Water is een Europese richtlijn die voorschrijft dat de ecologische toestand van de Europese wateren aan bepaalde eisen moet voldoen. In de richtlijn is een indeling gemaakt in stroomgebieden. Het gebied van waterschap Aa en Maas valt onder het stroomgebied Maas.

Waterbeheerders en overheden zijn zelf verantwoordelijk voor het doorvertalen van de KRW doelstelling in het eigen beleid en in concrete maatregelen om de toestand van het watersysteem op orde te krijgen.

Onderhavig projectplan draagt bij aan de ontsnippering van leefgebieden van vissen en daarmee aan een natuurlijker en gezonder visstand in de Leijgraaf en daaraan verbonden waterlopen. Hiermee levert het plan een bijdrage aan de doelstellingen van de KRW.

2.2 Verantwoording op basis van beleid

Waterbeheerplan 2016 - 2021

In het Waterbeheerplan (WBP) is vastgelegd welke doelen waterschap Aa en Maas nastreeft en welke maatregelen getroffen worden om die doelen te halen. Deze doelen zijn ondergebracht in programma's. In het programma Gezond en Natuurlijk Water zijn doelen vastgelegd gericht op een ecologisch goed functionerend watersysteem met een goede waterkwaliteit. Het waterschap heeft de doelen uit de Kaderrichtlijn water op deze manier doorvertaald in het eigen beleid. Het streven naar een gezonde visstand en het opheffen van vismigratieknelpunten zijn binnen dit programma belangrijke opgaven. In het WBP is vastgelegd dat in de periode 2016 - 2021 80 vismigratieknelpunten moeten worden opgelost. Stuw 211H in de Leijgraaf is in het vismigratiebeleid geprioriteerd als in de huidige planperiode op te lossen knelpunt.

2.3 Benodigde vergunningen en meldingen

De volgende vergunningen en meldingen kunnen benodigd zijn. Hierbij is kort weergegeven op welke onderdeel van de werkzaamheden de vergunning of ontheffing betrekking heeft:

- omgevingsvergunning - activiteit aanleggen (een vispassage valt niet in de categorie bouwwerken).

Reeds onderdeel uitmakend van dit projectplan:

- watervergunning: aan de orde voor onttrekken van grondwater voor tijdelijke bronnering of bemaling bij realisatie van duikers en kunstwerken.
- melding Besluit lozen buiten inrichtingen: aan de orde voor lozen van tijdelijke bronnering en bemaling.

Uitgebreide procedure conform afdeling 3.4 AwbZienswijze

Als een ontwerp-projectplan is vastgesteld, wordt dit bekend gemaakt door publicatie op www.aanenmaas.nl/bekendmakingen. Het plan ligt gedurende zes weken ter inzage. Voordat het waterschap een definitieve beslissing neemt, kunnen belanghebbenden en ingezetenen gedurende deze periode hun zienswijze op dit ontwerp-projectplan kenbaar maken. Dat kan schriftelijk of mondeling. Een reactie moet vóór afloop van de termijn bij het waterschap zijn ingediend. In beginsel kunnen **uitsluitend** degenen die tijdig een zienswijze hebben ingediend, tegen het definitief vastgestelde plan beroep instellen.

Beroep en hoger beroep

Als het projectplan is vastgesteld, wordt dit bekend gemaakt door publicatie op www.aanenmaas.nl/bekendmakingen. Tegen het plan staat gedurende zes weken de mogelijkheid tot beroep open. Gedurende zes weken vanaf de dag na die waarop het besluit ter inzage is gelegd kan beroep worden ingesteld bij de rechtbank. Belanghebbenden die tijdig een zienswijze hebben ingediend en belanghebbenden aan wie redelijkerwijs niet kan worden verweten geen zienswijzen te hebben ingediend, kunnen beroep indienen. Voor het indienen van een beroepschrift is griffierecht verschuldigd. Tegen de uitspraak van de rechtbank kan vervolgens hoger beroep worden ingediend bij de Raad van State.

Crisis- en herstelwet

Op de vaststelling van een projectplan is afdeling 2 van hoofdstuk 1 van de Crisis- en herstelwet van toepassing. Dit betekent dat de belanghebbenden in het beroepschrift moeten aangeven welke beroepsgronden zij aanvoeren tegen het besluit. Na afloop van de termijn van zes weken kunnen geen nieuwe beroepsgronden meer worden aangevoerd. Belanghebbenden wordt verzocht in het beroepschrift te vermelden dat de Crisis- en herstelwet van toepassing is.

Verzoek om voorlopige voorziening

Het projectplan treedt na vaststelling in werking, ook al wordt er een bezwaar- of beroepschrift ingediend. Dit betekent dat de maatregelen opgenomen in het projectplan kunnen worden uitgevoerd. Om dit te voorkomen kunnen belanghebbenden gelijktijdig of na het indienen van een beroepschrift een zogenaamd “verzoek voor het treffen van een voorlopige voorziening” worden gevraagd bij de Voorzieningenrechter van de rechtbank. Ook in dat geval is griffierecht verschuldigd.

BIJLAGEN

- 1) Plaatsingstekening Smart Vislift bij stuw 211H in de Leijgraaf (losse bijlage)